

Meetnet Urbane Soorten (MUS)

Nieuwsbrief mei 2013

Het nationale stadsvogelmeetnet MUS is opgezet door Sovon Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland om de aantalsontwikkeling en verspreiding van broedvogels in bebouwde gebieden goed in beeld te brengen. De resultaten vormen ook een indicator voor de milieukwaliteit van onze directe woonomgeving.

Koude en langzame start van de eerste telling; tweede telling (15 mei-15 juni) staat voor de deur!

Beste MUS-teller,

Dit jaar is tot nu koud geweest en ook april was daar geen uitzondering op. Veel opmerkingen bij de invoer gingen over het koude weer tijdens de telling. Veel waarnemers keken in het begin van de telperiode (1-30 april) nog even de kat uit de boom. In de eerste week werden bijna 70 tellingen ingevoerd terwijl in de laatste bijna 175. In totaal zijn er 525 tellingen doorgegeven ongeveer vergelijkbaar met vorig jaar rond deze tijd. Er zijn nu 750 postcodegebieden geclaimd, dus een belangrijk deel van de waarnemers moet de telling nog invoeren (of heeft niet geteld). Wat heeft de eerste telling van het zevende jaar MUS ons opgeleverd?

Resultaten

Voorlopig staat de teller op 144 soorten met in totaal 119.455 ex. wat vergelijkbaar is met vorig jaar. De afgelopen winter was koud dus voor een aantal soorten kan dat blijken uit de getelde aantallen.

Tabel 1. Het landelijk gemiddelde aantal per postcodegebied van 13 soorten tussen 2012 en 2013. Aantallen zijn voorlopig en niet gecorrigeerd en geselecteerd op punten die in beide jaren geteld zijn (foto Winterkoning, Harvey van Diek).

	2012	2013
Blauwe Reiger	0,7	0,6
Waterhoen	1,1	1,4
Stadsduif	5,4	4,9
Houtduif	20,6	20,3
Grote Bonte Specht	0,8	1,1
Winterkoning	5,0	4,3
Roodborst	2,0	2,3
Merel	21,6	19,9
Pimpelmees	6,8	7,2
Kauw	23,5	21,2
Spreeuw	7,9	8,4
Huismus	15,1	13,3
Groenling	4,1	4,5

Een aantal soorten kunnen we betitelen als typisch wintergevoelige soorten. Voorbeelden zijn de Blauwe Reiger en Winterkoning en die hebben op basis van de eerste telling een duidelijke afname. Beide laten ongeveer 10% afname zien. Maar ook Stadsduif, Merel en Huismus lijken een tik

ontvangen van koning winter. Deze drie soorten zaten vorig jaar ook al in de min, dus het tweede jaar op rij. Waterhoen en Roodborst zijn tevens soorten die dikwijls afnemen in een koude winter maar dat zien we niet terug bij de resultaten van de eerste telling (beide toename). Opvallend is ook dat de Kauw licht is afgenomen een soort die niet te boek staat als wintergevoelig. De Houtduif, Grote Bonte Specht, Pimpelmees, Spreeuw en Groenling hadden blijkbaar geen last gehad van de koude winter want die namen (licht) toe. Al weten we natuurlijk niet hoe de aantallen waren uitgepakt als het een zachte winter was. Alle aantallen zijn nog voorlopig maar geven al wel een indicatie.

Late start en aankomst

Begin april kwamen de meeste standvogels aarzelend op gang. Wellicht speelt dit ook mee in de lagere aantallen bij een aantal soorten. In de tweede helft van april leek het of veel trekvogels massaal terugkwamen. Echter voor de meeste trekvogels was dit maar schijn op basis van de resultaten. Gierzwaluw, Koekoek, Nachtegaal, Tuinfluiter, Fitis en Bonte Vliegenvanger hadden duidelijk lagere aantallen in vergelijking met vorig jaar. Alleen de Gekraagde Roodstaart en Grasmus hadden respectievelijk vergelijkbare en duidelijk hogere aantallen. Waarschijnlijk keken we gewoon met z'n allen smachtend uit naar de terugkeer van de zomervogels en werden ze door ons massaal gekoesterd.

De Slechtvalk zit nog steeds in de lift en dit jaar werden er tweemaal zoveel (nml. 10) gezien als vorig jaar. De krenten in de pap waren Wielewaal, Europese Kanarie, Geelpootmeeuw en Kleine Barmseis en een waarnemer kwam thuis met 2 Patrijs de jaarsoort.

Ook 13 soorten zoogdieren zijn doorgegeven met de algemeenste Konijn (483), Kat (353), Haas (103), Ree (32) en Eekhoorn (23). De eerste lijkt t.o.v. vorig iets toegenomen.

Tips voor telling en invoer

Voor tips en informatie over de telling en de invoer verwijs ik je naar de meegestuurde bijlage. Verder als je bij de invoer '**Bekijk kaart**' aanklikt zie je de ligging van de telpunten maar nu in een iets andere opmaak. Linksboven zie je voor in- en uitzoomen de + en de -. Rechtsboven staat ook een + en daarmee wordt de mogelijkheid geboden om een andere kaartondergrond te selecteren.

Overige

De Stadsvogelconferentie 2013 was op 23 april in Eindhoven maar ik kon er niet bijzijn omdat ik toen geveld was door de griep. Sovon was evengoed aanwezig met een stand en de verschenen Stadsvogelbalans mocht er ook zijn. Deze is geheel gebaseerd op de resultaten van MUS. Dankzij je inzet de afgelopen zes jaar is de stand van zaken weergegeven van de stadsvogels. De balans is te bekijken via <http://bit.ly/13yShKj> Wil je het thuis gestuurd krijgen stuur dan even een mail (beperkte oplage). De Nationale Vogelweek loopt nog tot en met 12 mei en iedereen kan een excursie aanmelden of meedoen. <http://www.vogelweek.nl/>

Op de volgende pagina's een impressie van veldervaringen en anekdotes van de afgelopen telling.

Meer informatie: op de MUS-pagina van Sovon <http://www.sovon.nl/nl/mus>

Ook op de Sovon-facebook staan regelmatig bijdragen over stadsvogels.

Vragen? Waarnemerscode of wachtwoord vergeten, neem dan gerust even contact op met

Jan Schoppers, Sovon Vogelonderzoek Nederland

024- 7 410 410, mus@sovon.nl

Veel plezier met de tellingen en laat me weten wat je boeit!

Jan Schoppers

Voor in je agenda: DRIE TELRONDES IN 2013

Ochtendronde 1 : periode 1-30 april (eerste weekend 6 en 7 april)

Ochtendronde 2: periode 15 mei-15 juni (eerste weekend 18 en 19 mei)

(telpunten in omgekeerde volgorde tellen)

Avondronde: periode 15 juni-15 juli (eerste weekend 15 en 16 juni)

De Ochtendrondes starten een half uur voor en eind tot twee uur na zonsopkomst en de Avondronde tussen 19.00 uur en zonsondergang

Een impressie van veldervaringen en anekdotes van waarnemers van de eerste telling.

Erg koud -5 c maar windstil

Veel overvliegend meeuwen die van de slaappleats kwamen. Helaas die man Slechtvalk buiten de telling, 4 nieuwe soorten!

*Mooiste waarneming: twee parende buizerds en tegelijk twee reeën daarbij in beeld, leuk!
Weersomstandigheden: koud: ong. 0 graden Celsius*

Bij pt. 6 is een binnentuin tussen flats, die gebruikt wordt om afval vanuit de flats naar beneden te storten. Vandaar de enorme hoeveelheden meeuwen en kraaien. Als ik stilsta bij pt. 7 spoeden zich van veraf eenden naar mij toe, in de overtuiging dat ik ze lekkere witte boterhammetjes kom brengen. Vandaar het hoge aantal eenden.

Was een koude (-3°C) mistige telling. Noorden wind kracht 2 Bft. Bij telpost 2 vlogen 2 groepen kauwen (20 en 30 stuks), alsmede een groep zwarte kraaien (20 stuks) boven de daken van de huizen. Waarschijnlijk opgevlogen uit hun slaapbomen. Bij telpost 8 was ik aangenaam verrast met het koppeltje patrijzen.

Veel vogel activiteit. Een nieuwe soort in het gebied, de holenduif. Op één locatie alleen gehoord, op een andere locatie zaten twee naast elkaar in een boom. Aan een voedersilo hingen opeens 5 groenlingen tegelijk van het voer te snoepen.

Bij de start van de telling zagen we een vleermuis rondvliegen, wat heel leuk was. Bij een van de laatste telpunten zagen we twee Boomkruipers die een beetje eigenaardig gedrag vertoonden: ze kropen over de voorgevel van een huis. Misschien de naam veranderen in huiskruipers of steenkruipers??

Telpunt 5, waar ik vorig jaar een blauwborst hoorde, is nu een bouwterrein geworden, waar de bulldozers en graafmachines actief bezig zijn. Het prachtige biotoopje waar de blauwborst zat, slootjes, riet en wilgjes is weg-gebulldoerd. Gelukkig was het tellen op zondag en heb ik toch wel wat waargenomen. Toen ik een paar dagen later overdag een kijkje nam zat alleen nog de broedende zwaan er. Ik hoop dat ze die met rust laten, gelukkig zit dit nest op de rand van het bouwterrein. Ik heb toen ook wat hazen gezien daar, met ook die zijn verdwenen. Jammer!

1. De Slechtvalk zat op het kruis onder het haantje bovenop de Onze-Lieve-Vrouwetoren. Af en toe vloog hij weg en keerde even later weer terug. Ik heb hem vanaf drie telpunten (de telpunten 5, 7 en 9) gezien. 2. De Grote Bonte Specht roffelde rond 06.50 uur op een (dode?) boom in de 'notaris-tuin'. Ik heb nooit eerder een roffelende Grote Bonte Specht in de binnenstad van Amersfoort gezien. 3. Opvallende afwezige was de Boomkruiper. Afgelopen week kwam ik deze soort juist vaak tegen in de binnenstad.

veel telervaring maar niet voor Sovon

Het relatief hoge aantal Nijlganzen op het laatste telpunt kwam doordat er een grote Nijlgans zat met 6 schattig waggelende bolletjes wol achter zich aan! En twee prachtig baltsende Futen, die cadeautjes voor elkaar aan het opduiken waren.

vandaag 1e keer gierzwaluw gezien in 2013 op 3 telpunten (kan hetzelfde exemplaar zijn)

Zag ik toch even mijn eerste gierzwaluw van 2013 om 08-12 uur. De visdieven zitten in de verdrukking op de oude rijkswerf waar ze na enkele jaren achtereen de plekken waar ze broedden af te zetten met linten en netten sinds 2012 broeden op het terrein van de voormalige Bewapenings werkplaatsen. Van 20 t/m 23 juni wordt er Sail Den Helder gehouden. Dan mag het volk erlangs maar zet men er wel een hek omheen. Als echte bikkels zijn ze vandaag (25-04-2013) massaal aan het baltsen en maken daarbij heel hoge vluchten met elkaar en boven het broedterrein massaal. 99 is vast een onderschatting want uit het ruige gebied vliegen steeds nieuwe exemplaren op. Ik houdt het in de gaten hoe het gaat.

Leuk die zomergasten die je in enkele dagen tijd na zo'n koude periode ineens overal weer ziet en hoort. Zo had ik ineens een braamsluiper zingend in de eerste bloemen in een voorjaarsbloeiende boom en een man zwartkop in de kijker in een pieplein voortuintje.

De kauwen hadden jaarvergadering; bomen vol!

Licht bewolkt, W2, 1-2° in buitengebied met dichte grondnevel en vorst aan de grond, 3-4° in bebouwd gebied. Prachtige zonsopgang halverwege de ronde. Gehoorconditie dit voorjaar laten testen; lichte achteruitgang hoogste tonen, rest 100%. Boomkruiper en staartmees in ieder geval nog prima gehoord in atlasblok.

Net zoals in 9723, opnieuw prachtige zonsopgang halverwege. Maar ook net zo koud. Ondanks de handschoenen, gevoelloze vingertoppen tegen het eind. Bij de laatste twee punten begon het gebeier voor Koninginnedag, maar de weinige vogels waren toch goed te horen. Bij punt 9 bleken ondanks de kou in alle vroegte al plekken voor de a.s. vrijmarkt bezet. Ik moest wel even uitleggen dat ik niet een gemeentelijke inspecteur ben...

's Nacht rond vriespunt. Wel begin zonnige dag. Alle zangvogels lijken ineens terug (zwartkop, grasmus, fitis, rietgors, etc.). De 'weide'vogels (koppel tureluur, scholeksters en Kievitten) lijken weer present op de braakliggende terreinen (niet alle waarnemingen op telpunten). Ook de blauwborst en nu ook zeker een waterral (gehoord en kort gezien)! Dit midden in een Vinex wijk! Ook zwerft er een grote groep meeuwen rond (kok -, zilver -, kleine mantelmeeuwen), enkele zijn geteld de meeste vliegen over, maar horen wel in dit gebied (slaapplaats Haarrijnse plassen).

Leuke soorten zoals: Boomklever, Kleine Mantelmeeuw (geringd: TW), Mandarijneend, Tuinfluiter, Zwarte Roodstaart, Chileense Smient. Huismus doet het goed in Tiel, ook veel Holenduiven en Turkse Tortels.

Het was koud, zo rond het vriespunt. Maar 't schitterend ochtendrood de dauw en nevel boven 't water en de weilanden maakte alles weer goed. Onze eerste vogeltelling van het seizoen, we zaten er gelijk weer in, vertrouwd en spannend wat de bekende telgebieden ons deze keer zouden aanbieden..... Op verschillende telpunten werden we verwelkomd door meerdere Zanglijsters, ontdekten we dat 'n Pimpelmeesje in 'n klein Spechtengaasje in de boom 'n nestje had gemaakt, een tam konijntje dat vrolijk huppelde over de stoep, de poes die in 't natte gras langs de waterkant ons genoeglijk gade sloeg, dollende fitissen in de Zachte berk, en nog veel meer, kortom een ochtend die je toch niet had willen missen!! Ook de bat-detector ging mee, maar de Vleermuizen vonden 't te koud, en dus niet gehoord of gezien.

Door industrialisatie van het gebied worden de groenvoorzieningen steeds minder waardoor vogels minder broedgelegenheid hebben en sterk achteruit zullen gaan in aantallen. Een nieuw aangrenzende golfbaan daarentegen bevordert weer de aantallen in dat gedeelte.

Leuk die zomergasten die je in enkele dagen tijd na zo'n koude periode ineens overal weer ziet en hoort. Zo had ik ineens een braamsluiper zingend in de eerste bloemen in een voorjaarsbloeiende boom en een man zwartkop in de kijker in een pieplein voortuintje.

de eerste telling buiten de zondag. Verkeer is dan zeker een beperkende factor

Uitstekende telomstandigheden. Koud, onbewolkt en zonnig! De eerste kennismaking met mijn nieuwe musgebied is goed bevallen.